

WOMENEXILE

Gendering Political Exile: Women's political migrations to Belgium (1918-1958)

DUUR
 15/12/2020- 15/03/2025

BUDGET
 512 514 €

PROJECT BESCHRIJVING

Context

Historisch onderzoek naar vrouwen in politieke ballingschap is relatief schaars. De stereotiepe politieke balling-activist is namelijk op mannelijke leest geschoeid. Het neemt niet weg dat ook duizenden vrouwen in politieke ballingschap uitweken naar België. Dit project bevindt zich dus op het snijpunt van de vrouwengeschiedenis en het migratieonderzoek. Als dusdanig zal het op een brede waaier van bronnen steunen. Het Algemeen Rijksarchief bewaart tienduizenden dossiers van zulke migrantenvrouwen. Deze documenten afkomstig van de Belgische overheidsdiensten verantwoordelijk voor immigratie (de Vreemdelingenpolitie (voorloper van de huidige Dienst Vreemdelingenzaken) en de UNHCR-vertegenwoordiging voor België (voorloper van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen)) vormen rijk en onderbenut materiaal voor de studie van de politieke migratie naar België in de eerste helft van de 20ste eeuw. Ook voor onderzoek naar de politieke, sociale en culturele interactie tussen deze migranten en de Belgische maatschappij zijn deze dossiers van onschatbare waarde.

Doelstellingen en onderzoeksvragen

Hoofddoel is het blootleggen van de levensloop en activiteiten van vrouwen die in politieke ballingschap leefden in België tussen de jaren 1920 en 1950, en de interpretatie van die levensverhalen binnen een bredere historische – Belgische en internationale – context. Het project wil in eerste instantie een betrouwbare databank uitbouwen van vrouwelijke ballingen in België voor de periode 1918-1958. Via gegevens uit openbare archiefstukken zal deze database de grondslag vormen voor een meer gedetailleerde reconstructie van de levensloop van een steekproef van migrantenvrouwen. Door het perspectief van vrouwelijke vluchtelingen te hanteren, zullen nieuwe inzichten in de gender- en migratiegeschiedenis van België het licht zien.

Methodologie

De onmiskenbare bijdrage van dit project bestaat erin een globaal beeld te schetsen van het fenomeen van politieke ballingschap beleefd door vrouwen. Om aan de diverse onderzoekslijnen tegemoet te komen, is een combinatie van verschillende gegevensverwerkingsmethoden vereist. De kracht van de bronnen ligt erin dat ze enerzijds de samenvoeging van kwantitatieve gegevens mogelijk maken – vanwege hun zeer grote aantal en relatieve volledigheid – en anderzijds toegang verlenen tot kwalitatieve gegevens voor gedetailleerde analyses. Kwalitatieve en kwantitatieve methodes combineren we daarom om een holistisch inzicht te verwerven in de politieke migratie van vrouwen op macro-meso- en microniveau. De rijkdom aan individuele dossiers in combinatie met de archieven van politieke, vrouwen- of vluchtelingenorganisaties zal het tot slot mogelijk maken om netwerken te traceren waarin migrantenvrouwen actief waren. Dergelijke diepte-analyse zullen we slechts voor een beperkt aantal gevallen (ongeveer 100) aanwenden. Selectie van de cases zal plaatsvinden op grond van hun representativiteit of uitzonderlijk karakter ten opzichte van de verschillende modellen en tendensen die uit de studie van de databank naar voor komen.

Impact van het onderzoek

Met dit project wordt een cruciale stap gezet in de ontsluiting van een uitzonderlijk rijke bronnenreeks. Tegelijk levert het een aanzienlijke bijdrage aan het ontluikende interdisciplinaire veld van de (inter)nationale migratiestudies. De reconstructie van de levensverhalen van de vrouwen in ballingschap zal naast actuele debatten over migratie, diversiteit en vluchtelingencrisissen ook genderonderzoek en de rol van vrouwen in politieke stromingen voeden en verrijken.

WOMENEXILE

De databank en analyse van het levensrelaas van de vrouwen in ballingschap kunnen een grote maatschappelijke impact hebben. Ten eerste zal het project de *governmentality* van de Belgische staat inzake migratie tijdens de vastgelegde onderzoeksperiode blootleggen. In tijden zoals vandaag, waarin Europa voor grote migratie-uitdagingen staat, zijn deze inzichten van manifest belang. Ten tweede zal het onderzoek de focus verleggen naar vrouwen als vitale actoren in migratiebewegingen en politieke organisatie. Gangbare opvattingen over de vrouw als *trailing spouses*, minder dan mannen in staat om migratie en politiek activisme te initiëren, zullen we zo op de helling zetten. Vernieuwende inzichten zullen burgers aansporen tot reflectie over de huidige rol van vrouwelijke asielzoekers.

Valorisatieperspectieven

Het project telt 5 modules die gericht zijn op verspreiding van de onderzoeksresultaten. De eerste 3 mikken op het wetenschappelijke veld, de laatste 2 op een breder publiek. Op sociale media zullen ook regelmatig bijdrages verschijnen.

(1) Online databank

Een toegang tot de bestanden van vluchtelingen en ballingen.

(2) Colloquium 'Vrouwen in politiek ballingschap in Europa'
Slotconferentie over de integratie van vrouwelijke ballingen in de burgermaatschappij.

(3) Twee wetenschappelijke publicaties

Zowel de bijdragen van het colloquium als de kern van de onderzoeksresultaten zullen worden gepubliceerd.

(4) Boek gericht op een breder publiek

Geïllustreerd volume met de resultaten van het historisch onderzoek, gevolgd door 10 biografische portretten van vrouwelijke ballingen.

(5) Pedagogische tool

Leerinstrument voor het secundair onderwijs.

ARA, Belgisch Rode Kruis [Inv. I 661], n° 3794

CONTACT INFORMATIE

Coördinator

Michaël Amara
Algemeen Rijksarchief (ARA)
Archieven van de Hedendaagse Periode (Afdeling 5)
michael.amara@arch.be

Partners

Henk de Smaele
Universiteit Antwerpen (UAntwerpen)
Departement Geschiedenis
henk.desmaele@uantwerpen.be

Cécile Vanderpelen
Université Libre de Bruxelles (ULB)
Département d'enseignement de Philosophie, Éthique et
Sciences des Religions et de la Laïcité (PHILO)
cecile.vanderpelen@ulb.be

LINKS

<http://arch.arch.be/index.php?!=nl&m=lopend-onderzoek&r=onderzoeksprojecten&pr=womenexile-gendering-political-exile-women-s-political-migrations-to-belgium-1918-1958>